Рівні 1-3 відповідальності за внутрішній контроль

Нижче показано, як відповідальність за внутрішній контроль (рівні 1–3) та внутрішній аудит мають взаємодіяти в контексті публічного сектору, узгоджено з міжнародними стандартами (наприклад, INTOSAI, COSO та моделлю державного внутрішнього фінансового контролю (PIFC), що використовується в багатьох країнах).

Відповідальність за внутрішній контроль та внутрішній аудит у публічному секторі

Ця довідкова записка окреслює відповідну відповідальність посадових осіб публічного сектору різних рівнів за внутрішній контроль та пояснює, як внутрішній аудит вписується в загальну систему врядування та підзвітності. Вона ґрунтується на міжнародних стандартах і кращих практиках, таких як ті, що просувають INTOSAI, COSO та модель державного внутрішнього фінансового контролю (PIFC).

Рівень 1 — Операційний персонал

Операційний персонал відповідає за застосування процедур внутрішнього контролю у своїй повсякденній роботі. Вони становлять першу лінію захисту у збереженні державних коштів та забезпеченні дотримання законів, нормативних актів і політик.

Ключові обов'язки включають:

- Дотримання затверджених політик, процедур та заходів внутрішнього контролю.
- Ведення точної та повної документації на підтвердження операцій.
- Своєчасне повідомлення про порушення, помилки чи недоліки контролю.
- Захист державних активів і ресурсів, довірених їм.
- Принцип публічного сектору:
- «Кожен державний службовець відповідає за належне використання державних коштів і дотримання правил».
- Приклад: спеціаліст із закупівель забезпечує, щоб усі закупівлі відповідали тендерним правилам, і веде повну документацію для аудиту.

Рівень 2 — Середня ланка управління / керівники підрозділів

Середня ланка управління відповідає за забезпечення належного впровадження та функціонування внутрішнього контролю в межах своїх департаментів чи підрозділів. Вони діють як друга лінія захисту, моніторячи дотримання вимог і підтримуючи постійне вдосконалення.

Ключові обов'язки включають:

- Нагляд за персоналом та забезпечення дотримання контрольних процедур.
- Перегляд і затвердження операцій та звірок.
- Моніторинг та оцінку ефективності контролів.
- Виявлення та усунення недоліків контролю і ризиків.
- Надання навчання та методичної допомоги щодо практик внутрішнього контролю.
- Принцип публічного сектору:
- «Керівники відповідають за забезпечення належного застосування внутрішнього контролю в межах свого адміністративного підрозділу».
- Приклад: керівник департаменту щомісяця переглядає звіти про видатки та забезпечує звірку з бюджетним обліком перед затвердженням.

Рівень 3 — Вище керівництво / головні розпорядники коштів

Вище керівництво, включно з головними розпорядниками коштів і генеральними директорами, відповідає за створення, підтримку та перегляд середовища внутрішнього контролю в межах своїх організацій. Вони становлять третю лінію управлінської підзвітності.

Ключові обов'язки включають:

- Формування зразкової поведінки на найвищому рівні та сприяння етичній поведінці.
- Затвердження політик внутрішнього контролю та забезпечення наявності процесів управління ризиками.
- Забезпечення достатніх ресурсів для підтримки ефективних систем контролю.
- Нагляд за впровадженням рекомендацій аудиту та коригувальних заходів.
- Надання щорічної впевненості щодо ефективності внутрішнього контролю.
- Принцип публічного сектору:
- «Вище керівництво несе кінцеву відповідальність за цілісність внутрішнього контролю та управління державними ресурсами».
- Приклад: генеральний директор підписує заяву про надання впевненості щодо внутрішнього контролю, підтверджуючи, що системи його міністерства відповідають необхідним стандартам.

Внутрішній аудит — функція незалежного надання впевненості

Внутрішній аудит забезпечує незалежну та об'єктивну впевненість щодо ефективності систем врядування, управління ризиками та внутрішнього контролю. Він функціонує незалежно від керівництва і функціонально звітує Комітету з аудиту або керівнику установи.

Основні обов'язки включають:

- Оцінку адекватності та ефективності внутрішнього контролю на всіх рівнях.
- Надання впевненості та рекомендацій щодо вдосконалення.
- Моніторинг впровадження рекомендацій аудиту.
- Підтримку постійного вдосконалення врядування та підзвітності в публічному секторі.
- Принцип публічного сектору:
- «Внутрішній аудит не розробляє й не здійснює контролі — він надає незалежну впевненість для покращення публічної підзвітності та результативності».
- Приклад: підрозділ внутрішнього аудиту перевіряє процес закупівель міністерства, щоб оцінити, чи запобігають контролі порушенням і чи забезпечують оптимальне співвідношення ціни та якості.

Рамка врядування та підзвітності

Ефективні механізми внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту є важливими для належного публічного врядування. Вони допомагають забезпечити ефективне використання державних коштів, управління ризиками та підтримку суспільної довіри. Кожен рівень управління та персоналу має визначену роль, тоді як внутрішній аудит надає незалежну впевненість у тому, що система працює належним чином.

Огляд взаємозв'язків

Рівень	Роль	Основна відповідальність	Роль внутрішнього аудиту
Рівень 1: Операційний персонал	Виконавці контролю	Щоденне застосування внутрішнього контролю	Перевіряє їхню роботу на відповідність і точність
Рівень 2: Середня ланка управління	Спостерігачі за контролем	Нагляд і забезпечення дотримання вимог	Оцінює ефективність їхнього моніторингу
Рівень 3: Вище керівництво	Розробники контролю	Створення та нагляд за середовищем контролю	Надає впевненість щодо адекватності та результативності
Внутрішній аудит	Незалежний оцінювач	Аудит, консультування та рекомендації щодо вдосконалення	Звітує вищому керівництву та Комітету з аудиту

Найкраща практика внутрішнього контролю та аудиту в публічному секторі

- Створити рамку державного внутрішнього фінансового контролю (PIFC), що відокремлює управлінську підзвітність (внутрішній контроль) від незалежного надання впевненості (внутрішній аудит).
- Забезпечити функціональну незалежність внутрішнього аудиту (наприклад, нагляд з боку комітету з аудиту, а не операційного керівництва).
- Вимагати від головних розпорядників коштів щорічних заяв про стан внутрішнього контролю.
- Забезпечити централізований моніторинг механізмів виконання рекомендацій аудиту (наприклад, з боку Міністерства фінансів або вищого органу аудиту).